

MINIMALIA MEMORIALIA 45

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ 1828-1831

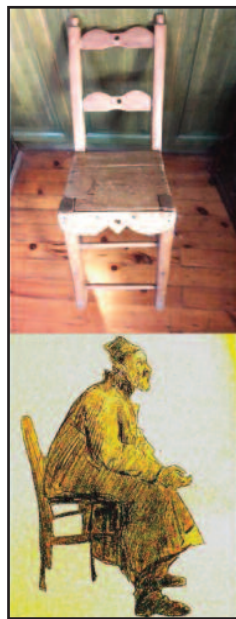
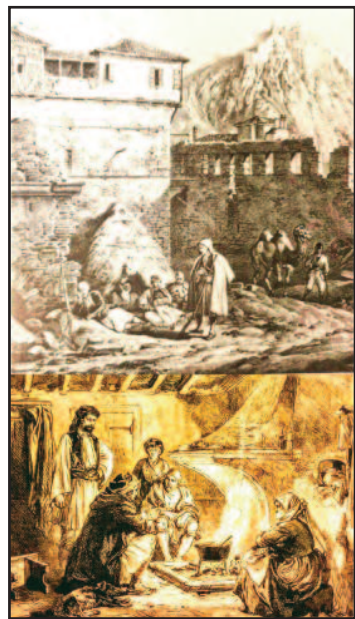
Τα κρατούντα εν Ναυπλίω στην Ελλάδα του 1828 - Οι Ιστορικές Αναμνήσεις, του Ν. Δραγούμη

Γράφει ο Παν. Γεωρ. Δημάκης, Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Δήμου Αμφικλίας Ελατείας • Email: pgdimakis@gmail.com

Ο Νικόλαος Δραγούμης, ικανός και άριστος, γνώστης και χειριστής τής γλώσσας, περιγράφει και καταγράφει, με δύναμη και ζωντάνια, μία σκηνή καθημερινότητας, στην πόλη του Ναυπλίου, με ανθρώπινους χαρακτήρες και τούς κρατούντες τότε, κώδικες συμπεριφορών και αποτάξεις, των τοπικών συνθηκών, με την κατάδειξη... τής "πολύθρου" φήμης πολυτελείας... όπως σημειώνει χαρακτηριστικά, πού διαπέρασε τούς εγκριτοτέρους πολίτες, οίτινες φθονούντες, ...ψιαθίνους καθόδρας... περιγράφει ως ακολούθως και τον κρατούντα εν τή τότε αγωνιζόμενη Ελλάδι τρόπο ζωής, ιστορών τάδε: "..... και ή κατ' οίκον δε δίαιτα, μετείχε τών πάλοι έξεων. Τα έπιπλα ήσαν σοφάδες 1, σιλτέδες 2, κουλτούκια 3, υφ' ών τήν μεν ημέραν εκάθητο, τήν δε νύκτα κατεκλίνοντο, οι οικοδεσπότες και οι φιλοξενούμενοι. Αλλά και εξ αυτών, ευάριστοι ήσαν, οι πλουτούντες. Οι πολλοί δε, ανάκλιτρον, κλίνην, προσκεφάλαιον και σκέπασμα, είχομεν τήν αχώριστον καπόταν, μετά τών αχωρίστων αυτής, συγκατοίκων. Τινές δε επλούτουσαν και σοφρά 4 γενόμενοι (sic). Και ρόφημα μεν, σπανίως παρητίθετο, παρητιθέμενον δε, ενίοτε εκ φασιδίων, ερεβίνθων ή φακής, κατεβρόχθιζον οι συνδαιτυμόνες, ουχί μετακενούντες, είς ιδιαίτερα τρυβλία 5, αλλ' εμπάπτοντες, τα ξύλινα κοχλιάρια είς τήν περιέχουσαν αυτά πινάκαν 6. Ενίοτε δε, διά τήν έλλειψιν ικανού αριθμού κοχλιαρίων, διεπορθμεύοντο, τα υπάρχοντα, από τού στόματος τού έχοντος, είς τα χείλη τού απορροούντος. Αι δε κατ' ημάς καθέδραι 7, ήσαν σχεδόν άγνωστοι, και, μόνον όταν αποκατέστημεν εν Ναυπλίω, κατεσκεύασαν τινές, χάριν τών φραγοφορεμένων, ξύλινα σκαμνία. Ότε δε το 1831, Ιθακήσιος τις πλοίαρχος, αρχαίος φίλος τού εμού πατρός, ελθών εξ Ενετίας και ιδών, τήν γυμνότητα, τής οικίας ημών, παρεχώρησεν αυτώ, αντί μετριάς τιμής, εξ ψιαθίνους καθόδρας, η φήμη τής πολυτελείας, διεδόθη πολύθρους, ανά πάσαν τήν πρωτεύουσαν και, φθονούντες, συνέρρεον οι εγκριτώτεροι, ίνα θαυμάσωσιν αυτάς. Αι δε οικίαι, διηρημένοι προ τής Αλώσεως (τού Ναυπλίου, τή 30η Νοεμβρίου 1822) είς γυναικωνίτιδας και ανδρώνας, ήσαν μεν, ως επί το πλείστον ευρύχωροι, αλλ' ερείπια. * Κατέλυσε δε ο Κυβερνήτης, εν τινί, τών ευπρεπεστέρων, τήν τού Εμμανουήλ Ξένου, ανδρός πλουσίου και φιλοπάτριδος, πολλά μεν θυσιάσαντος, υπέρ τού Αγώνος και αποχωρήσαντος, είς Τήνον, όθεν, μετακαλέσασα η Αντιβασιλεία (τού Όθωνος), ωνόμασεν Σύμβουλον τής Επικρατείας. Μικρόν όμως επέζησεν, είς τήν δικαίαν ταύτην αμοιβήν".

Γλωσσάριο. 1-2-3-4. Αυτά στην Πόλη του Ναυπλίου, με τον λιμένα, την εξωστρέφεια, με πολίτες επιπέδου, μάς δίδει μίαν ιδέα, για την κρατούσα κατάσταση τότε, τής Ελλάδος τής δόξης και των ερειπίων. Οι κατοικίες τής εποχής, δεν διέθεταν χώρους ύπνου χωριστούς, αλλά ένα είδος ανακλιντρων, σοφάδων, από άκρου σε άκρον, ημικυκλικά στο μεγαλύτερο, φωτεινότερο και ευπρεπέστερο δωμάτιο, με προσκέφαλα, σιλτέδες, κουλτούκια, ως στρώματα και επιστρώματα, από τα καλύτερα έργα χειρών, τού οικογενειακού αργαλιού, βαμβάκινα και μάλλινα, από τούς σπιτικούς γίκους, πού χρησίμευαν και για τήν κατάκλιση ή τήν ανάπαυση, τών οικοδεσποτών και φιλοξενουμένων, μαζί με τα απαραίτητα κυκλοφορούντα έντομα, πού κατέτρωγαν, τούς καθημένους, όπως χαριτωμένα περιγράφει ο Δραγούμης.

Ο χώρος αυτός χρησίμευε και ως τραπεζαρία, με τον κυκλικό σοφρά και τήν πινάκαν, το μεγάλο πήλινο, ή μεταλλικό σκεύος, από όπου οι συνδαιτυμόνες, με τα λίγα, διαθέσιμα κοχλιάρια, αλληλοεμπηροτούντο, εμβαπτίζοντες αυτά, στην πινάκα με τούς ερεβίνθους, φακή κ.λ.π. Άλλωστε το σοφό κυκλικό, σχήμα τού σοφρά, κρατούσε, σε απόσταση ασφαλείας, λόγω σχήματος, τούς πλέον αποφασιστικούς και λιμώττωντας. 5. Τρυβλίον- πινάκιο 6. Πινάκα- μέγα πινάκιο, εν χρήσει τότε, πήλινο ή μεταλλικό διά τήν εξυπηρέτησιν, τής ομήγυρης και τσανάκα στην τοπική λαλιά. 7 Καθέδρα - καρέκλα γενικώς. Φωτο 8 δείγματα παλαιών επίσης, καρεκλών, εκ τής παλαιάς μου οικίας, εν Ελατεία 1850 + - . * Όσοι εξ ημών, ζήσαμε στην περιφέρεια και όχι μόνον, θα ενθυμούνται, τα ερειπωμένα οικήματα, τα χάσκοντα πατώματα, θύρες και παραθυρόφυλλα, ακόμη και τήν έλλειψη ταβανωμάτων, αιτία κρουολογημάτων, πού αποδεκάτιζαν τούς ηλικιωμένους. Ο Ν. Μ. Δραγούμης, από το βάθος τού χρόνου, μάς επαναφέρει, εικόνες, μίας κοινωνίας, πού διψά να αποτάξει, όχι μόνον τα δεσμά τής δουλείας, αλλά και να συστοιχηθεί, με

γοργά βήματα, με τον εισαγόμενο ήδη πολιτισμό τών "ραγκοφορεμένων, αλλά όπως συμβαίνει πάντα, αυτό δεν ήταν η εύκολη επιλογή, με αποτέλεσμα, τήν απώλεια, πολλών εξαιρέτων, ηθικών προτερημάτων και τήν εκτροπή άλλων, από τον κληροδοτημένο προγονικό μας κώδικα ηθικής. Αν ακριβώς έτσι συνέβαιναν, τα γεγονότα σε μία Πόλη, όπως το Ναύπλιο, λιμένα και πύλη εισόδου, εμπορικών δοσοληψιών και ιδεολογικών προσαρμογών και αναμίξεων, οι παλαιότεροι εξ ημών, πού βρεθήκαμε στην καθημερινότητα τής περιφέρειας, σε κωμπούλες και χωριά, ακροθιγώς ανηχόμενοι και τις βαριές και ψυχρές ριπές τών ανέμων, τού Χειμώνα, από τις σ'γράδες, μαζί με τήν έλλειψη τών αυτονόητων, σημερινών ευκολιών.

Μικρό βιογραφικό

* Ο Νικόλαος Μ.Δραγούμης. 1809-1879.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, τον Απρίλιο τού 1809. Πατέρας του ήταν ο Μάρκος Δραγούμης, ο οποίος (αν και γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη) καταγόταν όμως, από το Βογατσικό, τού νομού Καστοριάς, πού ήταν από τήν ευγενέστερη οικογένεια του, με προβλημένα, διακεκριμένα μέλη, στους Εθνικούς αγώνες. Το 1821 συνελήφθη, επειδή ο πατέρας του, ήταν μέλος τής Φιλικής Εταιρείας. Τον έσωσε όμως ένας Τούρκος πρόκριτος, ο οποίος είχε βοηθηθεί από τήν οικογένεια Δραγούμη, σε προηγούμενη περίπτωση. Μετά τήν απελευθέρωση του, ολόκληρη η οικογένεια, μετεγκατεστάθη στην Ελλάδα, αρχικά στην Νάξο κι ύστερα στο Ναύπλιο.

Διετέλεσε Γραμματέας στην Εθνοσυνέλευση, τής Ερμιόνης και τής Τροιζήνας και το 1828, προσελήφθη, στο γραφείο τού Κυβερνήτη τής Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια. Διετέλεσε σε διάφορες θέσεις, επί Όθωνος (γενικός γραμματέας τής επί τού Βασιλικού Οίκου και επί τών Εξωτερικών Γραμματειάς, Διευθυντής τού Νομού Κυκλάδων, Διευθυντής τής επί τών Ναυτικών Γραμματειάς), αργότερα όμως πέρασε στην Αντιπολίτευση.

Μετά τήν παραχώρηση Συντάγματος, το Σεπτέμβριο τού 1843, επανήλθε στην θέση του, μέχρι το 1845. Από τότε αποσύρθηκε απ' τήν πολιτική, με εξαίρεση, το σύντομο διάστημα, από τον Αύγουστο μέχρι τον Οκτώβριο τού 1862, (έξωση τού Όθωνος), οπότε διετέλεσε Γραμματέας (Υπουργό) επί τών Εξωτερικών. Μετά τήν απόσυρσή του, από τήν ενεργό πολιτική (το 1845), το ενδιαφέρον του, μετατοπίστηκε στις πνευματικές δραστηριότητες. Το Δεκέμβριο τού 1849, σε συνεργασία με τον Κωνσταντίνο Παπαρηγόπουλο, τον Αλέξανδρο Ρίζο-Ραγκαβή και τον τυπογράφο Χρ. Δούκα, ίδρυσε το περιοδικό "Πανδώρα". Παρέμεινε στο περιοδικό μέχρι το 1870.

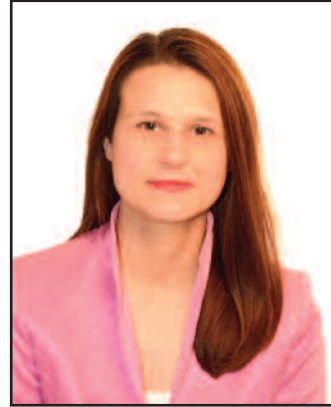
Ήταν ιδρυτικό μέλος τής "Εν Αθήναις Φιλελευθετικής Εταιρείας" (1836) καθώς και τής "Εταιρείας Φίλων τού Λαού" (1865), καθώς και τού "Παρνασσού". Πέθανε στην Αθήνα, το Μάρτιο τού 1879.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΥΘΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πηλέας, ένας ταραχώδης βίος

Ο Πηλέας ήταν γιος του βασιλιά της Αίγινας, Αιακού και της Ενδιδίας, αλλά και πατέρα του μεγάλου ήρωα Αχιλλέα. Ο Πηλέας αναγκάστηκε από τον πατέρα του να εξοριστεί από την Αίγινα μαζί με τον αδερφό του Αίαντα, αφού τα ονόματα τους συνδέθηκαν με τη δολοφονία του αδερφού τους Φώκου. Ενώ, ο αδερφός του θα μεταβεί στο όμορο νησί της Σαλαμίνας, για να βρει καταφύγιο, ο Πηλέας προτίμησε την ενδοχώρα και κατευθύνθηκε βόρεια και συγκεκριμένα στη Φθία.

Ευαγγελία Δημοπούλου
Ιστορικός - Αρχαιολόγος

Ο Πηλέας κατέφυγε στο παλάτι του βασιλιά της Φθίας Ευρυτίωνα, γιο του Άκτορα. Ο Ευρυτίωνας τον δέχτηκε στο βασίλειο του, τον εξάγνισε και του έδωσε γυναίκα του την κόρη του Αντιγόνη, καθώς και το ένα τρίτο του βασιλείου του, το βασίλειο των Μυρμιδόνων, ως προίκα. Ο Πηλέας με την Αντιγόνη απέκτησαν την Πολυδώρα, η οποία ήταν μητέρα του Μενέσθου, που πήρε μέρος στον Τρωικό Πόλεμο ως ο ένας από τους πέντε υπαρχηγούς των Μυρμιδόνων, όπως τους είχε ορίσει ο Αχιλλέας.

Δυστυχώς όμως, οι περιπέτειες του Πηλέα δεν τελειώνουν εδώ. Λίγο αργότερα εμφανίζεται στην πόλη της Αιτωλίας, Καλυδώνα ένας τρομερός κάηρος που προκάλησε τεράστιες καταστροφές στους χωρικούς της ευρύτερης περιοχής. Ο κάηρος αυτός στήληκε από τη θεά Άρτεμη, ως τιμωρία στον βασιλιά της πόλης Οινέα, γιατί προσέφερε σε όλους τους θεούς τους καρπούς της χρονιάς, με εξαίρεση την Αρτέμη. Ως εκ τούτου, η εξουδετέρωση του κάηρου ήταν εξαιρετικά δύσκολη.

Έτσι, ο Οινέας κάλεσε πολλούς ήρωες για να τον βοηθήσουν και ανάμεσα σε αυτούς τον Πηλέα και τον πεθερό του Ευρυτίωνα. Κατά τη διάρκεια του κυνηγιού του Καλυδώνιου κάηρου ο Πηλέας σκότωσε κατά λάθος τον Ευρυτίωνα και αναγκάστηκε να εξοριστεί για δεύτερη φορά αυτήν την φορά, κατέφυγε στην Ιωλκή, όπου φιλοξενήθηκε από τον βασιλιά της περιοχής Άκαστο, καθώς και οι δύο είχαν συμμετάσχει στην Αργοναυτική εκστρατεία. Στην Ιωλκή όμως, δεν έτυχε της φιλόξενης υποδοχής που είχε τύχει στη Φθία.

Ενώ, ο Άκαστος δέχεται να τον εξάγνισι, για δεύτερη φορά για τον φόνο του πεθερού του, η βασίλισσα της Ιωλκού Αστυδάμεια, ερωτεύεται τον Πηλέα.

Ο Πηλέας δείχνοντας σεβασμό στον Άκαστο, οποίος τον φιλοξενούσε δεν ανταποκρίθηκε στον έρωτα της βασίλισσας. Η Αστυδάμεια όμως, δεν δέχτηκε την απόρριψη και αποφάσισε να τον εκδικηθεί.

Αρχικά, η πληγωμένη βασίλισσα έστειλε ένα γράμμα στη σύζυγο του Πηλέα Αντιγόνη, πως εκείνος την είχε ξεχάσει, αφού παντρεύτηκε την κόρη του Άκαστου. Σύμφωνα με τον Απολλόδωρο η Αντιγόνη δεν άντεξε και αυτοκτόνησε από τον καημό της, παρ' όλα αυτά η εκδικητική μανία της βασίλισσας δεν σταμάτησε εκεί. Έπειτα, άρχισε να διαβάζει τον Πηλέα στον σύζυγο της, Άκαστο και αφού διαστρέβλωσε τα γεγονότα και ισχυρίστηκε πως εκείνος την παρενόχλησε, ενώ, παράλληλα αποπειράθηκε να τη βιάσει προσβάλλοντας τον, αφού δεν τίμησε ούτε τον ίδιο ούτε τη φιλοξενία που του προσέφερε.

Ο Άκαστος, πιστεύοντας τη σύζυγο του θέλησε να εκδικηθεί τον Πηλέα, όμως, επειδή οι δυο άντρες ήταν συνδεδεμένοι με θρησκευτικούς δεσμούς λόγω της κάθαρσης, δεν μπορούσε να τον σκοτώσει έτσι, κατέστρωσε ένα εναλλακτικό σχέδιο εξόντωσής του. Θέλησε να εγκαταλείψει τον Πηλέα στο Πήλιο, για να τον κατασπαράξουν τα άγρια θηρία ή στο έλεος των Κενταύρων, θεωρώντας πως αυτοί θα τον σκοτώνανε, λόγω της άγριας φύσης τους.

Έτσι, προφασιζόμενος το κυνήγι άγριων ζώων ξεκίνησαν μαζί με τον Πηλέα για το Πήλιο. Εκεί, την ώρα που ο Πηλέας, έπειτα από την κούραση του κυνηγιού, κοιμόταν, ο Άκαστος του αφαιρέσε το μαχαίρι και τον εγκατέλειψε άοπλο μέσα στο δάσος. Για καλή του τύχη, ο Κένταυρος που συνάντησε ήταν ο Χείρων ο οποίος ήταν παππούς του από τη πλευρά της μητέρας του, Ενδιδίας.

Επίσης, συνάντησε και άλλους απροσδόκτους συμμάχους τον Ιάσωνα και τους Διόσκουρους -τον Κάστορα και τον Πολυδεύκη- και με αυτούς αρωγούς, επέστρεψε στην Ιωλκή, την κυριέυσε και σκότωσε τον Άκαστο και την Αστυδάμεια, ενώ, τέλος, κάποια άλλη εκδοχή θέλει να μην πείραζε τον Άκαστο, αλλά να διαμέλιζε την Αστυδάμεια, επειδή εκείνη ήταν η πρωταίτια της σκευωρίας εναντίον του.

